

Franz Albert Aepinus

**Ad Pertriste Funus Viro, Dum Nos Inter Viveret ... Domino, Dn. Hermann
Christophoro Engelcken, Phil. ac Theol. Doctori ... quoad quod Ejus mortale
fuerat, abs Vidua Moestissima Luctuosissimaqve, hodie ad horam I.
pomeridianam, Christiano solennique ritu paratum convocat, ut illud ipsum
Procures Ac Cives Academici O. O. Honoratissimi ... rogians**

Rostochii: Typis Johannis Jacobi Adleri, [1742?]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1793852103>

Druck Freier Zugang

Circa 80 Rostocker Proctorath-Programme, meist
Todesfälle in Rostocker Bürgerlichen Familien betr.
Grösste Heile und dem nächsten Tageländert.
Alphabetisch geordnet.

Litr. A — H.

Im Juni 1859 und dem Nachlaß des Graf. Hofrath Piper
zu Güstrow erworben.

(Zinsen und die Familien v. Klein, v. Kravitz u. a.)

82 Stücke

Mkib Gen

2/3I-40

1833

F. A. Aepinus, +1758.

A. Ahrend, +1730.

Anna Kohl, n. Ampel, +1709.

Cath. Ampel, vid. Keinpi, +1725.

Magd. Brand, ux. O. P. Möller, +1733.

J. H. Balke, +1778.

J. H. Becker, +1774.

P. Becker, +1753.

J. J. Bentzien, +1725.

Cath. Marg. Beselin, vid. Jac. Burgmann, +1721.

Just. Reg. Beselin et Ann. U. Hever, vid.

Ch. M. Steven. Roff, +1742.

V. J. Beselin, +1755.

Cath. Bloeksdorff, vid. Viet. Ruffer,

+1715.

Cath. Burchard, n. Bourgund, +1740.

Ch. M. Burchard, +1742.

Jac. Burgmann, +1724.

J. H. Burgmann, +1746.

J. P. Burgmann, +1775.

J. Carmon, +1743.

J. H. Carstens, +1731.

J. F. Celle, +1729.

P. Ciese, +1746.

Ann. Cath. Coeh, +1726.

G. Crause, +1723.

Ch. Crule, +1748.

J. F. Crüll, +1757.

J. A. Curtius, +1740.

J. Ch. Dancwarth, +1755.

Anna Decker, conj. Meinauni, +1739.

G. Deharding, +1747.

Gerst. Jul. Dittmar, ux. J. Carmon.

Ag. Doercks, conj. F. A. Aepini, +1736.

Ch. Doercks, n. n. Nettelbladt, +1753.

Marg. Doercks, n. n. Lief, +1755.

J. A. Duve, +1728.

Ann. Soph. Eggerdes, ux. G. Ch. Handwigen,

+1743.

Math. Joh. Eggerdes, +1718.

Math. Hinr. Eggerdes, +1722.

J. L. Engel, +1758.

H. A. Engelen, +1734.

H. Ch. Engelen, +1742.

J. F. Eyllers, +1749.

Chr. El. Foerster, vid. Ch. R. Holten, +1734.

Cath. Chr. Fischer, vid. A. Willebrandt,

+1742.

Hel. de Klein, nat. Gerdjen, +1730.

P. Gerling, +1778.

H. Goltermann, +1733.

Ann. El. Groth, vid. Krauel, +1739.

Alb. Fleins, +1733.

Matth. Ben. Hering, +1750.

G. Herkepaus, +1745.

Cath. Mar. Eyler, geb. Kullen, +1756.

Ann. Soph. Holsten, conj. J. D. Spalding, +1740.

El. Kopp, m. Crull, +1766.

Ann. Hedro. Korn, conj. V. J. Besselin, +1730.

El. J. Jörck, +1728.

Joh. Joach. Jörck, +1729.

P. Chr. Kämpfer, +1755.

Joh. de Klein, +1732.

Wend. Kleinschmidt, vid. J. J. Besselin,
+1726.

Ann. Marg. Knefbeck, conj. H. Golden-
mann, +1738.

A. L. Knefbeck, m. Hoppen, +1747.

D. H. Koepcken, +1731.

G. W. Koepcken, +1732.

F. E. Kohl, +1738.

Anna Kortholt, vid. J. Lindemanni,
+1743.

A. J. v. Krackevitz, +1732.

J. Krauel, +1750.

AD
PERTRISTE FUNUS
VIRO,

DUM NOS INTER VIVERET,
MAXIME REVERENDO, EXCELLENTISSIMO
ATQVE AMPLISSIMO,

D O M I N O,

DN. HERMANNO
CHRISTOPHORO

Phil. ac Theol. Doctori, hujusque Professori Publico
 ac Ordinario Celebratissimo, Facultatis item suæ Seniori Venerando,
 nec non ad ædem Johanneam Coetus sacri Pastori Vigilanti-
 tissimo Fidelissimoque,
quoad quod Ejus mortale fuerat,

abs

VIDUA MOESTISSIMA
LUCTUOSISSIMAQVE,

bodie ad horam I. pomeridianam,
 Christiano solennique ritu paratum
 convocat,

ut illud ipsum

PROCERES AC CIVES ACADEMICI
O. O. HONORATISSIMI

frequenter atque perhonorifice comitari
 haud graventur,

observantissimè pariter ac officiosissimè
 SUO SUÆQVE FACULTATIS NOMINE
 rogans

FRANC. ALBERT. ÆPINUS,

S. Theol. D. Prof. Ducal. Publ. & Consil. Confistor.
 DICTÆ FACULTATIS THEOL. h. DECANUS.

R O S T O C H I I,

Typis JOHANNIS JACOBI ADLERI, SERENISS. PRINC. & ACAD. Typogr.

tane tam inopinato, tam subitoque rerum nostrarum
faciem mutatam cernere nos oportet? Itane, quem in-
ter publicas privatasque gratulationes ac comprecatio-
nes mutuas exorsi sumus, vel in ipsomet exordio sta-
tim, pertristis atque luctuosus nobis evenit Annus?
Quem sub auspiciis auspiciatum nobis, faustum omni-
genaue prosperitate beatum invicem vovebamus, quin
& augurabamur, ecce, tam insperato citoque in con-
trarium prorsus, inauspicatum, infaustum ac infelicem, initii ratio-
ne. (futura namque à directrice providentia Cœli, faxit eadem lætio-
ra! dependent) conversum experimur. Etenim quod anni superioris
ultimus minitabatur, id inchoantis novi secundus mox dies effectum,
proh! dedit atque completum. Haud arbitror, me Vobis, *CIVES*
ACADEMICI O. O. HONORATISSIMI! ænigmata hinc loqui videri posse,
quorum ad evolutionem opus prolixâ sit divinatione. Ignotum
quippe nemini Vestrum est, qualis istis diebus contigerit, Ecclesiæ
& Academiæ nostræ damnum non exiguum, Familiæ Splendidissimæ
dolorem fletu gravidum, Amicis atque necessitudini luctum pera-
cerbum, & bonis omnibus tristem perturbationem afferens lugubris
casus. Hi namque sunt, atro signandi carbone, dies, qui Ecclesiam
orthodoxam Doctore longè meritissimo, Academiam hancce Varnia-
cam Professore Celeberrimo, Facultatem nostram Theologicam Ve-
nerando suo Seniore, Viduam Marito amantissimo, Progeniem Patre
provido benignissimoque, quodque postremum non est, Gregem Do-
mini Pastore fidelissimo optimèque merito, orbarunt. Abstulerunt
enim

Typis JOHANNIS JACOBI ALBERTI, SECR. LIT. & ACAD. TYP. ROSTOCKI.

enim ex vitâ & ex mundo; vel, ut Christianæ fidei nostræ conveni-
nientius dicam, ex hujus vitæ mortalitate ereptum ad vitam mortis
non obnoxiam, nec unquam terminandam, avocarunt Virum
summè Reverendum, Excellentissimum, Amplissimumque, Dominum
HERMANNUM CHRISTOPHORUM
ENGELEREN, Phil. & Theol. Doctorem, hujusque Pro-
fessorem Publicum & Ordinarium longe famigeratissimum, Venera-
bilem Facultatis suæ Seniore, & Cœtus heic Johannæi Pastorem
religiosissimum vigilantissimumque, de singulis officiis istis cum im-
mortali Nominis fama peregre meritum, cujus memoriam eximia
& in Ecclesiam & in Academiam merita, cum ceteris, in eo quæ
præfulgebant, virtutibus, seræ, si quæ futura post nos est, posteri-
tati commendabunt: Fautorem, quoad usque nobiscum vixit, atque
Collegam nostrum conjunctissimum honoratissimumque.

Hujus itaque tam egregii tamque desideratissimi Viri dolen-
dus obitus, ut illius, ceu omnium confessione meruit, memoria po-
steris, non ignota maneat, hæc, parentationis loco, vel ipso, quo nunc
temporis fungor, Decanatus officio postulante, scribendi mihi dedit
occasionem. Justum enim est & æquum, non Magnatum solum at-
que Heroum, sed & aliorum de bono publico, & hos inter cumprimis
de Ecclesia Orbeque literato præclarè meritorum Virorum me-
moriam non statim cum corporibus eorum quasi sepeliri, aut abs
hominum oculis abscondi, ac oblivioni tradi; sed inter vivos reti-
neri potius ac conservari. Id quod etiam à vetustissimâ antiquitate
semper observatum fuisse, constat, quid? quod ipse Spiritus divinus
sanctorum Virorum, quorum crebrior in Scripturis mentio fit, vi-
tas, facta fataque nobis ignorata noluerit. Notiora sunt, quam ut
commemorari sit opus, Patriarcharum, Moysi, Simsonis, Davidis,
Johannis Baptistæ, Pauli Apostoli, aliorumque plurium exempla,
quorum vitas, vel prolixius vel concisus, Spiritus S. voluit in S. Scri-
pturarum Codice describas. Et quot non hodiernum adhuc à nobis
leguntur, non veteres solum, sed et vetustissimi pariter ac recen-
tes, recentiores, recentissimi Biographi, quorum, unusquisque pro
suo sibi proposito scopo, alii quidem summorum Imperantium, aut
Magistratum gerentium personarum, alii gestorum in bellis gloriâ
corruscantium, alii literis ac eruditione de publico vel Ecclesiæ, vel
Orbis Literati bono bene meritorum Virorum vitas describere? Sic
omni tempore quam prudentissimè judicatum fuit, Virorum, quorum
opera studiave Publico profuerunt, ac aliquid humano generi attu-
lerunt emolumenti, sive vivorum hucusque, sive vitâ jam functorum,
memoriam ad posteros propagari, quò, recordati eorum, velut vi-
ventes intueri queant, è mundo licet jamdudum egressos. Sunt e-
nim, si rem rectè reputamus, hujusmodi Biographiæ fons atque fun-
damentum Historiarum cujuscunque generis. Res etenim à personis
in orbe geruntur ac fiunt: quapropter fieri nequit, ut illarum con-
veniens instituatur enarratio sine harum simul traditâ notitiâ factâ-
que mentione. Sunt quasi specula, quæ dum inspicimus, nostram
nobis imaginem referunt, ut & quales simus, & quales esse debea-
mus,

mus, intueri & agnoscere possumus. Sunt Doctores nostri, qua ratione vitam, ut laudabilis habeatur, instituere nos oporteat, docentes, atque Ductores, viam, quæ nobis calcanda, monstrantes non solum, sed etiam in semitâ, quâ ad metam pertingere datur, manu nos quasi ducentes. Huncce primarium oportet Historiarum omnium, ex parte Lectoris, esse finem.

Et talis omnino fuit, quam in hac mortalitate duxit, Vita Beati nunc nostri Domini Doctoris ENGELKENII, digna proinde habita, quam, ex parte saltem, non olim solum B. D. JOH. NIC. QVISTORPIUS, Theologus quondam nostras fulgidissimus, Program. Disputationi, quam dicunt, Inaugurali Engelkenianæ, Anno 1710. præmissio, sed & nuperrimè, ante sexennium quidem, summe Rev. DN. GABR. WILH. GÖTTENIUS, Luneburg. h. Superint. quem DEUS Ecclesiæ suæ diutius servet! in dem jetzt lebenden Gelehrten Europa, Part. I. Cap. II. p. 239. sqv. & ante biennium III. Consil. Intim. DN. JOH. JAC. MOSERUS in dem Beitrag zu einem Lexico der jetzt lebenden Luther. und Reform. Theologen in und um Teutschland, Part. I. p. 198. sqv. descriptam cum Publico communicavere. Quam vellem, quod illi de vivente scripserant, id mihi non de jam defuncto repetendum esset: Sed postulat id ultimum, quod Collegæ complurium annorum æstimatissimo, nunc desideratissimo, debeo atque præstare possum, honoris ac amoris officium. Accedit relictæ, summo nunc in luctu versantis, Familiæ Honoratissimæ voluntas ac desiderium, cui refragari vel deesse, quamvis, si vota valerent, in lætiori casu Eidem observantiam meam reapse testari maluissim, religioni mihi duco. Vereor autem, quæ virium mearum imbecillitas, ut digne hoc expediturus negotium sim: quantum tamen valuerò, præstare conabor, sine verborum elegantia fucosque, qualem quantumque Virum mors inopina hinc abstulerit, non tam descripturus, quam delineaturus. Præsertim interim id operam dabo, ut quæ Relationibus paulo antè laudatis, sive circumstantias vitæ, sive Scripta Viri Beati respiciant, deesse reperiuntur, velut Supplementi loco, hic addantur, & si quid rei minus convenienter dictum occurrerit, emendetur.

Natalis, ut ab ortu, educatione, primisque Studiorum annis, quæ maximam partem ex memorato Programmate Inaugurali Quistorpiano mutuabimur, Viri biographiam ordiamur, locus ipsi contigit (non Jemerwitz, ut lectio Moseriana l. c. habet, sed) lennevitium, Ducale prædium in Praefecturâ Dobberanensi, cuius tum temporis Pensionarium, à Serenissimo Principe constitutum, eumque dexterrimum, Genitor agebat, postmodum autem Hypothecarius Dominus in Schwastorf. Erat ille Prenobiliss. spectataeque fidei Vir, DN. CHRISTIANVS PETRVS ENGELKEN; Genitrix autem fuit, magnarum virtutum laude celebris Matrona, Dn. ELISABETHA von der HARDE, ex florentissima hodie in Ducatu Mecklenburgico Generosâ Familiâ oriunda. Avum Paternæ lineæ nactus erat ejusdem cum patre conditionis ac status, & eodem in loco, Dn. HENRICVM ENGELKEN, Aviamque Foeminam laudatissimam, ELISABETHAM REPPENHAGEN, Filiam Viri Prudentissimi, Dn. IOACHIMI REPPENHAGEN, de re Civitatis Wismariensis publi-

câ egregie meriti Senatoris, quem adeo Noster Proavum salutavit. In lineâ Maternâ veneratus est Avum, Generosiss. Dn. ASCANIVM von der **HANDE**, Haereditarium in **Deters & Hanshagen**; Aviam verò, Matronam Generosam, Dn. SOPHIAM de **HANDE**, per quam Proavus ei contigerat Generosiss. DN. IOACHIMVS de **HANDE**, in feudo Ingermanniæ **Desterhoff** Hæreditarius, & Proavia ELISABETHA CAMERARIA. Hac autem mediante, sanguinem quoque traxerat, quippe qui abavus illius exstitit, abs immortalis apud nos nominis & memoriæ Iurisconsulto, D. HENRICO CAMERARIO, Academiæ huius Antecessore, Serenissimorum Ducum Luneburgensium, Pomeranorum & Saxo-Lauenburgicorum Consiliario, qui dictam ELISABETHAM ex MARGARETHA DOBBINIA, ALBERTI DOBBINS, Senatoris quondam Rostochiensis, filia, procreaverat. Cujus magnarum virtutum, ingentiumque meritorum Viri vita descripta, Scripta nominata, & elogia collecta, si cui volupe, legi possunt in dem *Etwas von Gelehrten Rostockischen Sachen*, Anno 1737. Hebdom. 47. p. 739. legi poterunt. Sed & in Lineâ superiori silentio prætereundus non est Proavus, Plurimum Rev. atque Doctiss. Dn. CHRISTIANVS **ENGELCKEN**, Phil. Mag. Ecclesiæ Dobberanensis Pastor, & Ecclesiarum istius Circuli Praepositus Vigilantissimus. Vir, ob eruditionem ac pietatem, pio eruditissimoque Principi, ADOLPHO FRIDERICO, gl. rec. adeo charus æstimatus, ut eum Confessionarium suum elegerit, specialem animæ Ducalis curam gerentem. Et ab hocce Viro amorem erga sacrarum Literarum Studia & orthodoxiam constantissimè servandam, unâ cum sanguine, derivatum si dixero, à rei veritate fortassis non multum aberravero. Reliquerat is enim publico quodam, abs Facultate Theol. huius loci approbato, & Hero suo Clementissimo, dicto mox Duci, dedicato, Scripto Anti-Calviniano Posteris suis, in illis, imitandum exemplum, cuius integer titulus est: *Meditatio Eucharistica, in Coenæ Dominicæ Mysterio apprime utilis & necessaria: Utrum Fides Christiani, corpus & sanguinem Christi in Coena verè praesentia credentis, tutior: Num vero, quae caelos transvolare, Christique corpus comprehendere conatur, sit firmior. Atque num fides, si velit, subvolare queat.* Rostochii, Literis Ioach. Pedani, Acad. Typogr. Anno, M. DC. XV. Quod pronepos illius, nostri nuper Defuncti Frater, B. Dn. D. HENR. ASCAN. **ENGELCKEN**, Superint. Parchim. longè meritissimus, S. Theol. tum in hac Academia Professore Extraord. agens, typis recudi, atque B. D. IVST. CHRISTOPH. SCHOMERI Nostratis Collegio Anti-Calviniano, cum illud è manuscripto, An. 1708. aliquod antea Disputationibus in Cathedrâ ventilatum, ederet, annecti fecit, De quo paulo ante B. FECHTIVS literis ad Editorem scriptis iudicaverat, & hoc ei tribuerat elogium ipsi præmissum: *Legi Proavi tui Meditationem Eucharisticam, quæ & stilo longe elegantissimo & eruditione solidâ materiam istam, eo modo, qui temporibus istis familiaris fuerat, pertractat. Non video, quid impediat, quò minus Collegio Anti-Calv. B. D. SCHOMERI adjungi queat, cum & jam olim à Facultate nostræ Acad. sit comprobata, neque quidquam in se contineat, à consuetâ Ecclesiæ nostræ doctrinâ alienum.*

B

Ex

Ex hac igitur praefulgida profapia oriundus fuit B. jam no-
 ster DN. ENGELCKENIVS, Anno 1679. d. Jun. IX. in hanc lucem
 partu felici editus. Quem à benignitate divinâ acceptum ut DEO,
 per S. Baptismi lavacrum, iterum offerent, laetati Parentes cunctati
 non sunt. Neque, quod ad infantiam ejus debite curandam facere
 posset, quidpiam omisere, quin eò respexerit eorum providentia, ut à
 teneris, quod ajunt, unguiculis animo sincerus rerum divinarum a-
 mor instillaretur, DEique notitiâ non solum, sed cultu quoque debi-
 to, quantum ætas ferebat, is imbueretur. Crescentibus paulatim
 annis, traditus est formationi curæque Præceptorum domesticorum,
 quorum impensam in se fidelem in literis, quarumtum ætas tenerior
 capax, institutionem qualibet occasione congruis laudibus efferre non
 intermisit. Nominat illos citatum supra Programma Quistorpianum,
Henr. Wilh. Engelbrechtium, Curonum; *Nicol. Lindenbergium*, Rostoch.
Joh. Schubringium, Pomeranum; *Joh. Gerckenium*, Rostoch. *Joh.*
Laubmeierum, Pomeranum; & *Joh. Joach. Weidnerum*, itidem Rostoch.
 Placuit enim B. B. Parentibus magis, suo in conspectu liberos suos e-
 ducari, quam eos aliorum educationi committi, quò eorum com-
 modis & saluti tantò majori cum sollicitudine ipsimet præsentis invi-
 gilare possent. Rati haud temere sunt, Parentum ipsorum admoni-
 tiones, præ svasionibus aliorum, liberorum animos magis afficere,
 ac altius infixos in illis ad quodcunque bonum stimulos relinquere.
 Neque hæc eos opinio fefellit, ut experientia, rerum optima magi-
 stra, testata est ac docuit abundantissimè. Ut autem eò felicitus sco-
 po suo potirentur, sollicitè curarunt, idoneos semper liberis suis In-
 formatores atque ductores, in partem educationis illorum assumptos,
 præfici, in quibus neque dexteritas, neque fidelitas, quæ, præter
 pietatem, præcipuæ sunt ingenuorum Præceptorum virtutes, deside-
 rantur. Idque cum maximè, quoniam in votis habebant, ut omnes
 sui filii Literarum studiis imbuerentur, quibus, DEO dirigente, Pu-
 blico bono prodesse ac olim inservire possent. Atque faventem in
 eo fortunam, vel ut rectius dicam, benedictionem divinam, lucu-
 lenter experti fuerunt. Cum primis tamen de B. WEIDNERI, præ-
 ceteris, fidelissimâ institutione sibi gratulari Beatus Noster solitus fuit,
 utpote *cujus sub ductu*, loquor verbis Quistorpianis in allegato Pro-
 gram. Inaug. & *Philos. & Theologiæ fundamenta posuit, ita ut in Philoso-*
phicis inservirent, acutissimi Philosophi Stargardiensis, B. Nic. Bened. Pa-
schæ Logica & Ontologia, Itteri Ethica, Prætorii Philosophia Moralis &
Politica, nec non Sperlingii Physica, & Weisii scripta Oratoria. In Theo-
logicis domi jam evoluit B. Dieterici Catechesin, DN. D. Fæchtii Colle-
gium Thetico - Antitheticum, & B. Schomeri Collegium Recent. Controv. t. t.
adhuc in MS. Cro. latens. Huic egregiè de se merito Præceptori se post-
 ea non proxime affinitatis vinculo solum, cum Sororem ejus in matri-
 monium ille sibi adscisceret, sed tandem etiam in Ecclesiastico pari-
 ter ac Professorio munere, ceu Collegam, junctum gavisus est sibi-
 que gratulatus. Quocum etiam quam conjunctissimè constanter vi-
 xit, eique, cum ante decennium superius in Domino placidè obierat,
 tanquam FCtatis Theol. Decanus istius temporis, Programmate Fu-
 nebri parentavit, hoc quoque pacto suam erga eundem animi gra-
 titudinem declarans.

Talis

Talis haecenus fuit domestica & privata beatè Defuncti institutio, tales illius ausus, quibus obtinuit, ut benè præparatus, eò majori sperato fructu, cum annum ætatis septimum ultra decimum ageret, Regias adire Scholas, quas Academiæ vocamus, valuerit. Vivebat jam tum in hacce Varniaca nostrâ, studiis gnaviter incumbens, Fratrum ENGELCKENIORUM primogenitus, supra laudatus Dn. HENRICUS ASCANIUS, cui se Noster unâ cum altero Fratre, CHRISTIANO JOACHIMO, associavit, quocum Ann. 1695. abs Cognato suo, qui tum temporis Rector Academiæ Magnificus Sceptra moderabatur, B. D. CHRIST. HENR. TIELKENIO, Orat. Prof. Publ. Celeberrimo, Civium Academicorum in numerum cooptatus. Quomodo hic studia tractaverit, eloquatur aliquoties jam nominatum Programma, Quistorpianum, cujus hæc verba sunt: *Vix hic advenerat, cum, dirigente ita Fratre natu maximo, Collegio Disputatorio à B. D. HABICHHORSTIO aperto in Augustanam Confessionem adscriberetur, sicque publice inter sacrarum literarum cultores nomen suum profiteri occiperet. Scholas porro visitare in deliciis habuit, in Theologicis quidem tum prælaudati B. HABICHHORSTII, Dn. D. FECHTII, tum meas, (B. QVISTORPII) & B. D. STARCKII; Philosophicas vero Dn. D. TIELKENII atque Fratris sui HEINRICI ASCANII, qui tum Magisterii laureâ coronatus primitias studiorum usibus studiosæ juventutis consecrare omnem movebat lapidem. Quantâ verò assiduitate Prælectiones Virorum istorum frequentaverit, quantâque animi attentione propositas auscultaverit doctrinas, quanta sedulitate ac industriâ Studiis in universum invigilaverit, non opus habet commemoratione. Effectus quippe testatur de suâ causâ. Non enim ignorans, ingenii felicitate, præ multis aliis, à Numine Clementissimo se prædictum, vires intendit omnes, omnem operam adhibuit, ut eam sic impenderet, quò plura majoraque olim Ecclesiæ afferre commoda posset. Imò verò non otio, non delectationibus quales, in ætate juvenili non pauci sectari solent, tempus eum trivisse, vel publica comparatæ nunquam delassato studio eruditionis specimina contestari possunt. Non enim prius abhinc aliorum abire voluit, quam publice demonstrasset, tempus à se benè fuisse collocatum, sui que memoriam Academiæ, huic, quam per aliquod tempus, peregrinos invisendi, amplioremque thesaurum eruditionis colligendi gratia, deserturus erat, commendasset. Primum illorum Philosophicum erat, *Exercitatio nimirum Anti-Gassendiana*, probans, minus sufficientem esse in multis illam, quam PETRVS GASSENDVS in se suscepit, Epicuri defensionem. Circa quem actum Disputatorium memoratu non indignum quidac obrarritatem suam observandum haud immerito iudicavit B. QVISTORPIVS sæpius cir. Program. scribens: *Ne autem publicum primorum profectuum (Nostri nunc piè Defuncti) desideraretur testimonium, hinc sub præsidio prælaudati Fratris Respondentis partem sustinere nullus dubitavit, publicæ disquisitioni exponendo Dissertationem Anti-Gassendianam, cui actui rarissimo exemplo tres implicari fuere fratres, Præses unus, alter Respondens, tertius natu medius: CHRISTIANUS JOACHIMUS, Opponens, Furis tunc temporis studiosus, postmodum castra sectatus, & in expeditione contra Gallos instituta ut Locumtenens fati concedens, Commemoravit**

B 2

etiam

etiam id ipsum ipse Beatus Noster, Program. Funebris, quod An. 1734. d. 25 Febr. Fratris & amantissimi & amatissimi, B. Dn. D. & Superint. EN- GELCKENII, de Academia & Ecclesiis Mecklenb. longe meritissimi Vi- ri, memoriae perenni, ceu Magnus eo tempore Academiae Rector, consecravit. Alterum abs Eo tum editum specimen Theologicum erat. Prius equidem illud, seu Philosophicum, ipse Praeses elabo- raverat, ut Noster ejus tantum in se suscipere defensionem: at nunc & ipse vires suas proprias experiri, quidque valeret humeri, tentare maluit, propositoque suo magis consultum duxit. Elegerat autem pru- denter materiam non vulgarem, nec nimis tritam, ut eo magis inge- nium excitaret ac exerceret, *Examen* instituens *Præadamitismi recens incrustati*, in Anonymi Tractatus famosi: *Philosophia Scripturae Inter- pres*, confarcinatoris, Baravi, THOMÆ BOURNETII, & CAR. BLOUNTII, Anglorum, hypotheses inquirendo, easque cum PEY- RERII, primi Præadamitarum fabricatoris, nugis comparando. Quod Scriptum deinde d. 22. Septembr. Anni 1698. publicæ θεολογί- των συζητήσει submitit, nixus Praesidio Nostratis FECHTII, qui de eo in Alloquio ad Auctorem ejus ita judicat: *Testem habes, laudatae ni- mirum mox virtutis ac diligentiae, locupletissimam hanc ipsam, quam pro more tuo masculè defendes, Disputationem, ex Tuo, non meo, ingenio na- tam, Tuaque compositam manu, non ullo meo labore. Qua ipsa clarissime prodis, quam sedula apis in colligendo fueris, quam maturo judicio collecta dijudicaveris, quamque concinno ordine suo quoque loco disposueris.* Neque Viri beati, Disputationem hanc abs Auctore suo masculè defensum iri, augurium fallax, frustraneumve fuisse, cum aliis & ipsemet con- testari possum, utpote quem Opponentem, argumentis in contrari- um & dexteritatem promptam, & eruditam facundiam demonstnan- di sibi suppeditaturum, voluerat. Quanto & cum Eruditorum ap- plausu excepta hæc Dissertatio fit, vel inde colligi potest, quod, post elapsam ab editione priori decennium, eandem, efflagitante diverso- rum desiderio, insigni ornatam supplemento, denuò typis exscribi, Auctor curaverit.

Triennio sic integro laudabiliter in patriâ hac Academiâ per- acto, Exteros adire, consensu Parentum, in animum induxit. Primum itaque, dicto paulò ante & Anno & Mense, Lipsiam petiit, locum ab elegantia non magis, aut mercaturæ nundinationumque copia, quam Literarum atque Studiorum flore celebrem. Prima hinc B. ENGEL- CKENII cura fuit, ut Regiæ istius Scholæ Doctorum fulgidissimorum sibi conciliaret favorem. Quem &, tam eruditione, quâ jam tum florebat, quam compositis moribus ac elucente magis discendi cupi- ditate, accedente quoque commendatione Fechtianâ, haud difficul- ter impetrabat. Cum primis ex institutione Celeberrimorum Theo- logorum, B. D. THOM. ITTIGII, & B. D. GOTTL. FRIDER. SEELIGMANNI, se multum profecisse, multâ cum gratiarum actio- ne confessus est. Et eam propter initio quidem secum constituerat, ibi locorum diutius commorari: at vicit tandem, quo adversus Fra- trem supra nominatum, nativitate medium, tunc temporis in florentissi- mâ Salanâ Legum studio gnaviter incumbentem, ferebatur, amor, ut ejus consortio ulterius perfrui sibi liceret. Jenam igitur, post ali- quod

quod temporis spatium, Lipsiâ inde, concessit; electam alteram Studi-
diorum suorum quasi nutricem, quo, jactis ad Varnum fundamen-
tis, prope Salam ædificium superstrueret altius semper evehendum.
Id quod ut eò felicius progredieretur, indefessum se præbuit Audito-
rem Prælectionum D. JOH. PAUL. HEBENSTREITII, Moral. D.
JOH. PHIL. TREUNERI, Log. & Metaph. JOH. ANDR. DANT-
ZII Lingg. Orient. GEORG. ALB. HAMBERGERI, Mathem. FRI-
DEM. BECHMANNI atque VAL. VELTHEMII, Theol. Professo-
rum, Virorum solidissimorum, & artis studiosam Juventutem dextrè
erudiendi callentissimorum, quorum partem, præter B. D. JOH.
GVIL. BAJERUM, Patrem, Jenensem, Hallensem & Vinariensem
Theologum, & ipsi nos olim Præceptores fidelissimos coluimus, &
etiamnum, post eorum fata, grati veneramur. Quantumlibet au-
tem istis suis Doctoribus assiduitatem atque continuam diligentiam
probaret Vir Beatus; non tamen intermisit occasionem & alia loca
lustrandi, cum primis Academiâ vicinas, & viventis tum in illis Vi-
ros eruditione meritisque celebriores compellandi, quò & illis in-
notesceret, & eorum ex colloquiis eruditior abiret. Nam, *excurrere quoque licuit, iterum Programmatis Quistorpiani verba sunt, ad*
Academiam Halensem, ibique sermones miscere cum Doctoribus Universita-
tis illius famigeratissimis, BREITHAUPTIO, ANTONIO, FRANCKIO,
THOMASIO, LUDOVICO, ac aliis. Pariter Academiam Juliam salu-
tavit, ibique convenit DN. D. JO. ANDR. SCHMIDIUM, DN. HERM.
von der HAUDE, & reliquos humanitate & eruditione excellentes.

At ecce, medio in cursu fieri facile potuisset, ut à viâ, quam
strenuè hætenus triverat, devia-
ret, ni cuncta nostra dirigens Numen,
Parentum adhortationibus, consiliisque ac svasionibus Patronorum,
in rectam eum reduxisset. Studiorum quippe, nescio quâ de cau-
sâ, mutationem meditari menteque volvere incipiebat, cui Biblia
hucusque princeps cura, Digesta posthac porioris habere meditans,
ac à Divinarum, ad humanarum Legum Codicem animum conver-
surus. At DEUS illum, ut Ecclesiæ suæ serviret, reservatum vole-
bat. Cum enim tempestivè B. FECHTIO nostro isthæc cogitatio-
num illius innotuisset vacillatio, is, præter alios, quæ illi divini-
tùs concessæ dores ignoræ non erant, Fautores benevolos, periculo-
sam ejusmodi, sine prægnante causâ, suscipiendam variationem fi-
deliter dissuadere non destitit, cujus ad eum perscripta verba Dn.
GOETTEN l. c. p. 240. adduxit, quæ, similis etiam alius notabilis
exempli mentionem facientia, huc inde transscribere licebit. Sunt
illa: Cum ante XXX. fere annos D. Förschius Argentorati Apostasiam à
studio Theologico meditaretur, egoque ad conscientiam ipsius loquerer, ob-
temperavit, factus nunc celebris Theologiæ in Academiâ Tubingensi Profes-
sor. Vt & Tu, optime Engelckeni, cui nec ingenium, nec industria deest,
in studiis Tuis ita proficias, ut aliquando Theologicam in Academiâ aliqua ca-
thedram exornes, ex toto pectore precor. Nec in vanum abiit hoc Viri
B. votum, siquidem ipsi ENGELCKENIVM huncce suum sibi in Aca-
demiâ & Facultate Theologica, Anno 1716. ineunte, tandem conjun-
ctum videre contigit, utut per breve duntaxat temporis, nec tri-

um integrorum mensium spatium, inde à d. 20. Febr. ad 5. d. Maji, qui Seni octogenario emortualis erat, eodem ceu Collega frui licuerit. Sed neque Parentes Viri dictam Gnati sui animi fluctuationem, ac, ut videbatur, in Studiis eligendis inconstantiam æquo animo ferebant, in votis maxime habentes, ut in Ecclesia DEO potius serviret. Quare nil quidquam omisere, quo retraherent ipsum, unde semet abduci facile passus fuisset, si non sponte inde abire volupe sibi duxerit, atque propositum conceperit. Utque voti sui compotes eo felicius fierent, haud inconsultum, accedente cumprimis doctorum Virorum judicio consilioque, arbitrabantur, hunc quoque Filium suum Magisterii Gradu, quo Frater ejus natu maximus jam tum efflorescere ceperat, ornaretur. Tum enim fore, rebantur, ut in incepto ipse constanter pergeret, atque prosequeretur, cui se mancipaverat, Sacrorum Studium. Et in utroque hoc voluntati Parentum obtemperavit, tam illorum jussis, quam Patronorum svasionibus satisfacturus. Adeoque, quod antea sponte jam sibi oblatum hucusque modeste declinaverat, nunc ambiens, exantlatis consuetis Examinibus, in dictâ Academia Salanâ, ab Amplissimo Sophorum Ordine, Anno 1700. mensis Maji die 27. impetrabat, Axiomate, Juribus ac Privilegiis supremi Gradus Philosophici condecoratus.

Sed non immemor istius Ciceroniani, nos vitæ partem potiore Patriæ nostræ debere, post triennalem apud Exteros absentiam, domum repetiit, Ecclesiæ Patriæ, secundum providentiæ divinæ directionem, servitia sua consecraturus, in itinere interea, quicquid notatu dignum observans, & Eruditorum, quos ubique locorum, quæ peragrabat, offenderet, Virorum colloquiis fruens. Factum id est, si rectè recordamur, Anno 1701. ad finem inclinante. Non autem diu in ædibus paternis se detineri passus est, sed, salutatis Parentibus, instinctui velut nativo, & in Academicam vitam amoris obsecundans, paulo post reditum suum, huc iterum reversus est, eo quidem proposito, ut & ulterius ipse proficeret, & profectus suos dudum jam comparatos aliorum in bonum ac commodum dispensaret. Docendo quippe nos discere, Jenæ jam expertus erat: idcirco, quò simul & sibi ipsi & aliis utilis esset, ad docendi negotium animum applicavit. Cujus ut licentiam impetraret, Ampliss. Facultatis Philosophicæ Decanum t. t. Spectabiliss. B. Dn. M. JACOBUM BURGMANNUM, Græc. Lit. P.P. & Ecclesiast. Nicolait. mox convenit, à quo mensis Februarii die 4. Anno 1702. in prædictam Facultatem, quatenus privatim docentibus convenit, receptus, Jurium ac Privilegiorum Magistris Rostochiensibus competentium factus est princeps. Atque hæc frustra, vel in speciem modò sibi concessa noluit, sed statim ac fieri poterat, iisdem convenienter uti fruique aggressus est. Varias namque, Studiosæ Juventutis in usum ac utilitatem, partim Philosophicas, partim Philologicas, prout his illisve prodesset, ac sciendi cupidorum animos explere se posse, rebatur, instituebat Prælectiones, cum Auditorum, dona docentis & dexteritatem suspicientium, applausu ac approbatione. Haud tamen privatos solum intra parietes diligentiam in docendo suam ac promptitudinem subsistere voluit, sed exemplis experientiaque comprobati veteris Brocardici: Scire

tuus

tuum nihil est, nisi, te scire hoc, sciat alter; non ignarus, in publicum prodire pigratus non est, quo, tam, pro scopo suo, seipsum ad Academica munia olim obeunda magis magisque præpararet, ad eademque, quâ pollebat, aptitudinem demonstraret, quam Eruditorum orbi doctis suis laboribus inferuieret. Plura hinc illius ab ingenio calamoque profecta prodire specimina, suo infra loco titulo tenus recensenda, in Cathedrâ superiori masculine defensa, multiplicem spirantia lectionem, multoque studio & acumine elaborata, cum primis in Philologicis, cuius quippe Studii per ætatem fuit quam amantissimus.

Cumque sic hætenus privatim Disciplinas tradendi negotium ultra septennium jam exercuerat, promeritus erat omnino, cui publicum docendi munus tandem committeretur. Et primum quidem Ecclesiasticæ Cathedræ admotum eum conspeximus. Vacante scilicet, obitu B. D. JO. MAVR. POLTZII, Pastorate Johanneo, Ampliss. ac Prudentiss. Senatus Rostochiensis eum, præviâ Domin. 23. post Fest. Trinit. concione *dominickij* rite Successorem elegit, pie defuncto surrogandum. Vocatus igitur legitime Anno 1609. die 6. Novembr. superato consueto Examine Ministeriali, sequentis mensis Decembris d. 18. in templo Mariano solenni ritu ordinatus ac impositione manuum inauguratus, in ædem. S. Johannis ad impositi muneris functionem d. 22. introductus est, coetuique collecto animarum Pastor præpositus. Mox & aggressus hoc sibi commissum officium est, prima Dom. IV. Adventus habitâ, quam inauguralem dicere liceat, Concione. Qualem autem isthoc in officio se gesserit, si multis effari mihi sumerem, nã, præter necessitatem, me vel prolixitatem affectare, vel superflua narrare, cuncti iudicaturi forent. Nemini enim incolarum urbis notum non est, eum Gregis sui curam vigilantissimeque fidelissimeque peregisse. Nunquam, nisi vel, quod raro tamen factum, peregrè profectus fuerat, vel adversa valetudine coactus ac impeditus, conciones de suo suggestu habendi vices aliis commisit, sed ipse sacros ad Ecclesiam suam sermones habere non destitit, etiam cum, ut in solennioribus illis Festis fieri assolet, isti plures concurrerent atque accumularentur. Hinc ob obitum illius cœtus Johanneus eo maiori nunc afficitur tristitiâ, suo se Doctore ac animarum Pastore fidelissimo morte orbatum & posthac destitutum dolens, lugens, ac gemebundus conquerens.

Ecclesiastico sic licet officio non destinatus solum, verum etiam eodem post modum fungens cum esset, tantum tamen abest, ut Academicos labores in posterum intermittendos duxerit, ut strenuè potius in iisdem continuandis perrexerit, & operam adhibuerit omnem. Cum enim à DEO per naturam iis largâ manu instructus animi pariter ac corporis viribus, ut esset utrique labori gerendo, ne frustra sibi eadem concessæ viderentur, eum in finem illas, in quem datæ fuerant, impendi debere, piè non minus atque prudenter arbitratur. Idcirco quò maiorem ulterius isthoc in proposito progrediendi, & occasionem & licentiam manisceretur, Gradum Doctoris Theologicum ambire consultum ratus, postquam paucis antè diebus Examen Rev. Ministerii sustinuerat, Facultatis quoque Theologicæ, cui jam ante biennium nomen professus erat, Examinibus sese fistebat. Id quod in Pro-

rocollis Facultatis nostræ sic annotatum legimus: Anno MDCCIX. die
 XXII. Novembr. Decano & Præside D. JOH. NICOL. QVISTORPIO, t. t.
 & Rectore Academiæ, horis ante & pomeridianis Examen pro Baccalaurea-
 tu & summo in Theologia Gradu Reverend. Clarissimusque Dn. M. HERMANN.
 CHRISTOPH. ENGELCKE, Megapol. vocatus Minister Ecclesiæ Georgita-
 næ in nostrâ Civitate, in Ministerio R. 18 d. citati mensis examinatus, sum-
 mâ laude & promptitudine subiit, ac potestatem accepit Disputationem quo-
 que inauguralem pro Doctoratu, quamprimum ipsi placuerit, eodem Decano,
 publicandi. Hoc autem expeditum est insequentis mox Anni 1710.
 hujusque mensis Aprilis die 8. quo & Inauguralem suam Disputatio-
 nem, inferius dicendam, sub modò nominati Dn. D. QVISTORPII
 præsidio, publicis Eruditorum velitationibus expositam, omnium
 cum applausu, defendit, & simul, istâ finitâ, per ejusdem Præsidis,
 insimulque Rectoris, Pro-Cancellarii, Decani & Brabeutæ hoc in a-
 ctu muneribus fungentis, manum, condignum studiis, virtutibus
 atque laboribus suis brabeum accepit, S. S. Theol. Doctor in Audito-
 rio splendidissimo renunciatus.

Impetratis igitur ita Doctorum Theologiæ Juribus ac privi-
 legiis, actutum eadem in actum deducere non cessavit, dicti Anni
 mense Octobri, abs tum temporis Decano, B. Dn. D. JOH. PET. GRÜ-
 NENBERGIO, quatenus id circa Doctores non-Professores heic fieri
 moris est, in Facultatem Theologicam receptus. Variis namque
 non amplius Philologicis & Philosophicis solum, sed Theologicis
 nunc etiam Collegiis, in diversis sacri Systematis partibus, cupido-
 rum sacrarum Literarum Studioforum desideriis ac commodis velificari,
 deliciarum loco habuit. Unde nec publicam Acroaterii nostri Cathedram
 diu filere passus est, quin eam subinde velut animatam atque vocalem
 reddiderit, ventilatis ex eâ selectorum argumentorum Dissertationibus.
 Quæ conamina Viri, sicut in oculos omnium illabebantur, ita non
 poterant non honestam illi, etiam apud Exteros, conciliare famam. Atque
 hæc ipsa fuere, quæ loci hujus Ampliss. ac Prudentiss. Senatam, Acade-
 miæ Compatronum Munificentiss. permoverunt, ut, cum B. D. ZACH.
 GRAPIO, quem Anno 1713. Euphrosynes die, qui est Februarii men-
 sis XI. Ecclesiæ & Academiæ præmaturum fatum eripuerat, dignus in
 professione Theologica, per triennium jam vacante, Successor quære-
 retur, ad ENGELCKENIVM nostrum, Ecclesiæ jam jam à se Mini-
 strum constitutum & benè meritum, animum ac cogitationes reflecte-
 ret. Et evenit, dirigente supremo Numine, quod ille, præviâ Ampliss.
 Collegii Professorum Senatoriorum nominatione, electus, vocatus ac
 constitutus Professor, quod hætenus privatim tantum fecerat, nunc
 etiam publicè Theologiam studiosam juventutem docturus. Introdu-
 ctus est, more Majorum, ad eam spartam solenniter d. 20. Febr. An. 1716.
 abs t. t. Rectore Magnifico, summe Rev. & Excellentiss. DN. M. PET.
 BECKER, Matth. P. P. Celeberr. Fctis suæ, dicti Collegii Pro-
 fessorii, totiusque nunc Universitatis Seniore Venerando, Pastore Ja-
 cobæo & Rev. Min. Directore Meritissimo, Gravissimo, cujus sene-
 ctutem retrò juvenescere ac quam diutissime virere, omnium bonorum
 ex voto, DEVS clementissimè faxit! Ipse verò novellus Dn. Professor
 novum hoc suum munus aggrediebatur Auspicali sermone, Ideam

Profes-

Professoris Theologiae repræsentante; cuius contentorum recensionem insertam videas, licet, *der gelehrten Fama XLIX Theil*, (non ut apud Moserum vitiosè citatur, p. 48. p. 88. sed) à pag. 881. ad 888. In Orationis hujus conclusione mentionem quoque fecit Orator olim ad se perscriptorum à B. FECHTIO verborum, supra jam à nobis adductorum, quibus is quasi prædixerit, fore ut, Dn. ENGELCKEN aliquando Professorio muneri admoveatur, cuius sive voti sive præsagii felix complementum prædicta dies attulit. Ceterum, cum in citatâ Fama p. 887. legitur, Auctorem Inauguralis hujus Orationis editionem ejus per typos procuraturum esse, hoc factum fuisse, non meminimus, mutatio haud dubiè, cuius causa nos latet, consilio, nec est in Catalogo Scriptorum Engelckenianorum, sive Götteniano, sive Moseriano, tanquam impressa relata, reperiunda.

Adeoque jam nunc in utraque Cathedrâ, & ecclesiastiâ, & Academicâ, quarum quælibet sorsum Virum sibi postulat, constitutum vidimus B. Dn. D. ENGELCKENIVN, quem & de utrâque, per longam annorum seriem, cognovimus longè meritissimum. Et enim non est, ut quis suspiceretur, eum in alterutro suorum officiorum rem fortè segniter aut remissius egisse; nam eidem utrique illum satisfecisse, testis adest locupletissima, experientia; testes sunt, magno numero, quotquot eum vel in Ecclesiâ vel in Academiâ audiverunt; testes accedunt tot, quibus eruditum orbem donavit, edecumata scripta. Et quid opus est ad testes provocari in re nemini nostrum ignota? Profectò, parum à summo abforet ingratitude gradu, si multorum magnorumque meritorum ab ipso, tum universim Academiæ, tum Facultati nostræ Theologicæ speciatim præstitorum memoriam obtere, vel oblivioni traditam vellemus. Neutram, sanè, prudentibus pariter ac salutaribus suis consiliis, etiam in arduis difficillimisque negotiis, carere voluit, aut iis destitutam quasi deferere. Cumprimis vigil ipsius cura pro bono Academiæ vel tuendo, vel promovendo, vigilavit, quando quotiesque Magnificum illius Rectoratum gessit. Gessit autem quater eundem, annis nimirum 1721. 1727. 1733. & postremò 1739. semper ab autumnali inde, usque ad sequentium annorum vernum tempus. Decanatus suæ Facultatis officium sæpius, & octo decies quidem, ultimoque superioris Anni æstate sustinuit quam dexterrimè, atque vigilantia pro commodis ejusdem non minori. Consilia & Responsa, cum expeterentur, plurima, propriâ maximam partem ipsius manu, memoriæ causa posterorumque ac Successorum in gratiam, Tomo V. Codicum Facultatis talia continentium, inscripta, non promptus solummodo Facultatis nomine dedit, sed eâ etiam alacritate expedire solebat, eâ *Assidue* elaborata, ut consulentibus & placerent & omnino satisfacerent. Cujus equidem apertum esse testimonium potest, quod quædam eorum, suo loco indicanda, inscio quamvis Auctore, ab iis, qui rogaverant, typis impressa publicæ data sunt luci. Vti Decanus etiam Candidatorum nonnullorum Examina direxit, utpote pro primo, quem Baccalaureatum vocant, Gradu, Anno 1725. d. 12. Jul. Dn. M. JOH. CHRISTIAN. BURGMANNI, Rostoch. ad ædem Spiritus S. in Patria Past. Vigilantiss. & Anno 1735. d. 1. Decembr. M. JOHAN. ESBERGII, Vpsalia-Sveci. Dein & pro Licentia Doctorales honores capeßendi,

D. modo

modo laudati Dn. BVRGMANNI, An. 1726. Iul. mens. d. XI. quem & ipse Anno eodem, in actu solenniori, Doctorem S. S. Theol. rite renunciavit, de quo ipsius Viri B. in Protocollo FCrat's verba sunt: Anno 1726. d. V. Septembr. praelaudatus Dn. BVRGMANNVS Dissertationem suam inauguralem Exegetico - Elenciticam, qua HERMANNI DEVSINGII Resurrectio Mystica ab Oraculo divino Ioh. V. 18. depellitur, ventilationi publicæ horis ante & pomeridianis exposuit, tam felici quidem successu, ut omnium auferret applausum, omnium reportaret encomium, Actum disputatorio protrahito in horam vespertinam nonam. Mox autem sequenti die Martis, qui erat Xmus Septembris, combinatione cum reliquis duabus superioribus Facultatibus, sc. Juridica & Medica, instituta, nostræ FCrat's Candidatus à me, ad h. A. Procancellario, & Decano, D. HERM. CHRISTOPH. ENGELEREN, S. S. Theol. Prof. Publ. Ordin. in Templo Mariano, ritu maxime solenni, inter concentus Musicos suavissimos, processione tam Professorum, aliorumque Academicorum, quam Studioforum, ex loco Concilii facta, gradu atque dignitate Doctorali condecoratus est. Et huncce suum olim Auditorem atque Cognatum à semet ipso supremo Gradu ornatum videre, gavisus est Vir Beatus, singularique sibi voluptati duxit, eundem, ante septennium FCrat's nostræ adscriptum, tanquam Collegam specialem ac conjunctissimum amplecti. Sed Decanatum gerendo non solum commoda Facultatis promovit, verum etiam, post beatum Dn. D. WEIDNERI obitum, Anni 1732. autumnio Seniore ejusdem evadens, abinde temporis nil quidquam omisit, quod illius in bonum vergere posse, vel suarum esse partium, intelligebat. Ad munus autem studiosam juventutem erudiendi atque docendi quod attinet, quanta sedulitate, quanta dexteritate functus eodem fuerit, quantaque soliditate, quantaque fidelitate feliciter peregerit ipsum, eloquantur, velim, qui non exiguo numero ad eum confluere, Scholasque ipsius frequentare soliti fuerunt. Superfunt plures illius non unius generis, & multorum in manibus versantur, Prælectiones Dogmaticæ, Polemicæ, Morales, Exegetico-Biblicæ, Symbolicæ, ob perspicuitatem pariter atque soliditatem in pretio habendæ; quibus & Philologicas, speciatimque Hebraicas solebat addere, præsertim dum Academia nostra, aliquot annorum spatio, Ordinario Hebraicorum Professore carebat. Superfunt exasciata publico exposita & Eruditis æstimata, oleum & lucernam olentia Scripta, quorum partem equidem majorem Viri laudati, Dn. GÖTTENIUS, eumque sequutus Dn. MOSERUS, ll. cc. recensuere; nihilominus & hic loci Titulos & Inscriptiones eorum legi, Lectoribus non ingratum arbitramur esse futurum. Vel saltem eapropter, quoniam ab istis nec omnia sunt adducta, nec ordo quidam accuratior observatus, sive materialium habeatur, sive, quibus promulgata sunt, Annorum ratio. Hocque præsertim apud MOSERUM conspicitur, qui, quæ GÖTTENIUS aliquem in ordinem digesta & distinctius retulerat, nescio quo studio, rursus magnopere confusa referre maluit, ἡσπερ ἀπὸ πύργου faciens, & Programmata Disputationibus, Philosophicisque Theologicis miscens. En igitur plenior ac, quoad ejus fieri licuit, ordinatum.

SCRI-

SCRIPTORUM ENGELCKENIANORUM C A T A L O G U M.

DISPUTATIONES,

In Cathedra Philosophica ventilatæ.

- Anno 1697. Exercitatio Anti-Gassendiana. Præf. Fratre, M. HENR. ASCAN.
- - - ENGELCKEN. m. Jan. 7. pl. ejus supra fecimus mentionem.
- - 1703. Scrutinium Philologicum, modum loquendi Scripturæ indagans, &
nullum in S. litteris Pleonasmum dari, ostendens. Disp. I. Resp. Otto Da-
vid Dambeck, Mecklenb. hodie Past. Eccl. Parckentin. in vicinia: d. 28.
Julii, 3½ pl.
- - 1704. Disp. II. quæ prioris continuatio, R. Nicol. Wentbin, Anclam. Pomer.
d. 23. Aug. 5½ pl.
- - 1705. Curiosum Ζήτημα: An Pythagoras Profelytus factus, & consequen-
ter salvatus sit, discutiens, ejusque negativam rite propugnans. Disp. I.
Resp. Jac. Leppin, Meyenburg. March. d. 2, Maji 4½ pl.
- - Disp. II. de eadem quæstione, ejusque affirmativam modeste impu-
gnans. Resp. Dav. Buchholtz, Mecklenb. d. 19. Sept. pl. 6.
- - 1707. Spicilegium tumultuarium, de Sexu sequiori eruditionis fama corusco,
vulgo, von Hoch- und Wohlgelehrten Stauens-Personen, Resp. Joh. Bernh.
Weppling, Rostoch. postea Phil. M. & Past. in vicinia Lichtenhag. jam
Beatus. d. 30. Julii. pl. 8.
- - 1708. Disp. Miraculum dilacerati a Simfone inermi Leonis, Jud. XIV. 5.6.
vindicans, contra Observatorem Hallensem in Additam. ad Tom. X.
Observ. VI. Resp. Henr. Wentzelius, Wismar. d. 21. Julii, pl. 8½.
- - 1709. Lux in tenebris oriens, per expositionem obscuri oraculi Hoseani
Cap. XIII. 9. de DEO Israelis perditore, Resp. Georg. Juhlius, Wismar.
d. 8. Martii. 6½ pl.

In Cathedra Theologica propositæ.

- - Præadamitismi recens incrustati Examen. Præf. D. JOH. FECHTIO. d. 22.
Sept. 6½ pl. Anno 1708. De quâ supra.
- - De Ζήτημα: An Ἀνθρωποπαθείαι sint vestigia Gentilismi, ejus nega-
tiva, contra Joh. Clericum, defenditur. Disp. Inaug. Præf. D. IOH. NI-
COL. QUISTORPIO, d. 8. April. pl. 10.
- - 1712. Diss. exhibens Psalmorum cxlv. ciii. cxlix. aliorumque a corru-
ptelis Viindicationem, novæque Poeseos Hebraicæ considerationem, con-
tra recentissimos Jac Capelli conatus, Resp. Georg. Ernest. Schultz, Cup-
pendin. Mecklenb. d. 2. Martii. 9. pl.
- - 1716. De Cognitione Internorum hominis, in I. Cor. II. 11. Resp. Petr. Joh.
Hausermann, Marco-Guestphal. die 13. Maji 5½ pl.
- - 1717. De Dogmate Transsubstantiationis, non articulo fidei, sed errore
enormi, contra Pontificios, etiam recentissimos ac Syncretistas. Resp.
Joh. Casp. Lindemann, Rost. jam Phil. Mag. Erat Jubilæa, d. 15. Nov. pl. 9.
- - 1719. De Cognitione Internorum hominis, in I. Cor. II. 11. Quatuor
Erotematibus constans. Diss. binis disputandi actibus. d. 15. & 18. Febr.
ventilata. Resp. Joh. Frid. Zimmermann, Guestph. nunc in Patria V. D. M.
13½ plag.

Anno 1720. De modo Compellationis in secundâ singulari, vulgo vom Duzen.
Resp. *Joh. Frid. Schomerus, Suerin.* nunc Phil. M. & Theol. Cand. Scholæ
Wismar. Rector. d. 21. Febr. 8½ pl.

- - De Expulsione Principis mundi, Joh. XII. 31. Disp. Novitiam personati
Cephæ exegesis destruens. Resp. *Leonh. Brandanus Wille, Gedan.* d. 26.
Junii 6. pl.

- - Pentas Dictorum Scripturæ V. T. à manifesta perversione vindicatorum.
Resp. Autor *M. Angelus Matth. Büttner, Stada-Brem.* jam in Duc. Brem.
Past. Freiburg. d. 23. Nov. 7½ pl.

- - De Placentis orbicularibus, seu Pane evcharistico, quod sit verus & pro-
prie dictus panis, contra Strimesium, Versteegium, Stryckium, &
Leonh. Christophorum Sturmium.

- - Curatius Peccatorum Clamantium & non-Clamantium Scrutinium. Resp.
Matthaus Frid. Heyse, Colberga-Pomer. d. 28. Junii, 10½ pl.

- - 1726. De Compositione Cordis ad timorem Domini, ex Psalm. LXXXVI.
v. 11. Resp. *Henr. ab Allwoerden, Stadens.* d. 14. Aug. pl. 9½.

- - Disp. qua Herm. Deusingii Resurrectio mystica ab Oraculo Divino Joh.
V. 28. depellitur. Inauguralis *M. Joh. Christ. Burgmanni, Rost.* d. 5.
Sept. 8. pl. De quâ supra.

- - 1727. Historia Nicolai Crellii, Capite plexi, variis aberrationibus liberata.
Resp. *Christian. Henr. Engelcken, Rostoch. J. U. Cultor,* Præf. è Fratre Nep.
hod. Seren. Duc. Regn. Mecklenb. Consil. Consistor. d. 29. Jan. 9. pl.

- - 1730. Disp. sistens Dicam Socinismi ab Ecclesia Evangelico-Lutherana, per
Augustanæ Confessionis Artic. XII. aliasque idoneas rationes depulsam,
contra Joh. van den Honert, in Jubilæo ob A. C. exhibitam in Acad.
Rostoch. celebrato, habita d. 25. Octobr. Resp. *Joh. Frid. Schüttler, Cu-
ron.* 10. pl.

- - 1732. Disp. de Comedendo in Sudore vultus Pane, Gen. III. 19. sensum di-
cti istius declarans ac vindicans, contra Fratres Angelicos, & in specie
Gichtelium, Resp. *Georg. Westerholt, Otthinia-Dan.* dein Wittebergæ M. Phil.
prom. d. 23. April. pl. 7.

- - 1735. De Comedendo in Sudore vultus Pane, Disp. Porismatica, nonnulla
inde Confectaria eliciens. Resp. *Ernest. Clem. Büttner, Jorcka-Bremens.*
d. 30. Martii. 6½ pl.

- - De Comedendo in sudore vultus Pane, Disp. Porismatica, tria inde
nova Confectaria eliciens, Resp. *Wilh. Eberh. Valentiner, Flensburg.* d. 27.
Julii. 6. pl.

- - 1740. De Otio Monachorum haud probando, cum Appendice cognatarum
aliquot Observationum, occasione dicti Gen. III. 19. Resp. *Johann. Henr.
Seiffart, Mitoa-Curon.* d. 6. April. pl. 7.

ALIA SCRIPTA.

Heilige Sabbath's-Lust, das ist, seel. Hrn. D. Seb. Schmidii, kurze Erklä-
rung der Sonn- und Fest-Tags-Episteln, welche theils aus der vorhandenen Paraphrasi,
von Wort zu Wort genommen, theils aus seinen Schriften zusammen gezogen, theils
da des seel. Mannes Arbeit gefehlet, durch eignen Fleiß unter Gottes Segen ergän-
zet worden, zu Erweckung und Beförderung geheiligter Sabbath's-Andacht, nebst ei-
nigen kurzen Anmerkungen und Vorrede, ans Licht gestellet, von Hermann Christoph.
Engelcken, der H. Schrift. D. und an der St. Joh. Kirche in Rostock Pastor. Rostock
und Leipzig, 1713, 1 alph. 1 B. 8vo.

Labores

Labores Catechetico-Symbolici, circa Catechismum Lutheri, præsertim majorem, in 4to.

Hi quidem integri hucusque lucem publicam nondum viderunt, sed duodecim, ut vocare placuit, Pensis, quorum unumquodque unâ cum dimidiâ plagulâ constar, in Auditorio publico Disputationum loco successive propositis, nescio quo casu vel consilio, abrupti sunt, ulterius evulgari desierunt. Porriguntur interim, quatenus typis exscripti sunt, ad p. 144. Non autem dubitamus, quin complementum eorum in scriniis Auctoris inter MSCta lateat, quod ut erutum inde cum Publico communicetur sicut id non abs re, nec inutile fore confidimus, optandum erit. Ut interim de iis quid sperari possit, Lectoribus innotescat, institutum scopumque suum, in præmissi præfationis §. V. indicatum audiant B. Auctorem ipsum. Tribus, inquit, absolventur Sectionibus. PRIMA erit historica, varia de Catechismo scitu necessaria, ac notatu digna afferens; ALTERA Exegetico-Apologetico-Moralis, Textum Catechismi, præsertim Majoris, interdum exponens, interdum vindicans, interdum ad praxin vitæ applicans; TERTIA rhetica, theses palmarias ex Catechismo, præsertim majori, extrahens, sicque summam libelli velut in nucis sistens. Progrediuntur in Sect. II. usque ad initium IV. Præcepti.

Informat, auff 3 abgelassene Fragen ertheilet, und seiner Vortrefflichkeit und Nothwendigkeit halben zum Druck befördert, und mit einer Vorrede des Anfragers begleitet. 6. Bogen 4to.

Christliches Bedencken auff Christvertrau Frommhalds zwey Fragen, über Hrn. Heinrich Engelbert zur Westen, Past. zu Sprockhöbel, gedruckte Predigt, vordem Tausen der heutigen Hochzeiten, als einem Haupt-Aergernis, so andern gegeben wird. Dortmund, 1738. 4. Bogen 4to.

Vorrede vor M. Angel. Matth. Büttners Predigt über Joh. I. 1. - 14. unter dem titel: Christus wahrer Gott und Mensch, herausgegeben. Sie handelt von Johannis mündlicher Lehre und Zeil. Schriffren.

Vorrede im Rahmen der Theol. Fctat aufgesetzt, vor M. Just. Heint. Rumpfers, (non NUCERUS ut apud GOTTENIUM legitur, quem & MOSERUS descripsit) Past. und Präpos. zu Stavenhagen, Gesang-Büchlein, worinnen von den Gesang-Büchern, Gesängen und Gott-wolgefälligen Art zu singen gehandelt wird. 1725 lang 12.

Refert huc etiam sæpius laudatus Dn. Superint. GOTTENIUS l. c. p. 243. der Theol. Facultät zu Rostock Nidliche und deutliche Entdeckung der Unwahrheiten, welche M. Ludw. Gerhard in seinem System. Αποκαταστασις von S. 42 - 47. wieder sie auszusprengen kein Bedencken getragen, & addit: welche er (scilicet B. ENGELCKENIUS) als Decanus versertigt. Quæ eadem iisdem verbis etiam repetit Ill. Dn. MOSERUS l. c. p. 200. Sed hæc relatio Viris istis rei minus convenienter facta. Primum enim verba: in seinem Syst. Αποκατ. von S. 42. - 47. wieder sie auszusprengen, u. s. w. vix alium habere sensum possunt, quam quod M. L. G. citatis §§. FCtatem Rostoch. impugnaverit, falsa narrata eidem imputando. At ille citato loco Systematis contra FCtatem hanc specialiter non scripsit, sed æternum suum, quod vocant, Evangelium ibi defendere satagit, contra hypothesin Leibnitianam de necessitate mali speciatim disputans. Contra Facultatem autem, quæ Concionem GERHARDI Natalitiam in templo hic Jacobæo habitam nonnullis in capitibus improbaverat, integram direxit Appendicem, inscriptam: Umständlicher Bericht, inde à p. 703. ad p. 808. Huic Appendici FCtas suam opposuit Remonstrationem, aut si mavis, Apologiam, die Entdeckung, cujus Auctor, quoad generalia & principalem materiam, istius temporis Decanus fuit B. D. JOH. JOACH. WEIDNERUS. Quandoquidem autem M. L. G. etiam in Systemate ipso hinc inde singula FCtatis membra pupugerat, vel falsa de iis narrando, vel verba eorum

corum invertendo; vel doctrinam ipsorum impugnando: hinc à singulis illi repositum est, quod unusquisque ad sui defensionem vel declarationem, necessarium reputabat. Et hoc pro se præstitit B., Dn. ENGELCKENIUS in der Entdeckung à §. 42. ad 47. & à p 46. ad 83. Quamobrem adducta laudatorum virorum verba sic erunt emendanda: In der Theol. Fctät, von der zeitigen Decano, Geel. Hrn. D. WEIDNERN, ausgefertigten Entdeckung hat Hr. D. Engelcken S. 42. - 47. sich besonders für seine Person wieder des M. L. G. unwarhaffte Beschuldigungen gerettet.

PROGRAMMATA RECTORALIA.

Anno 1721. FESTIVALIA.

& 1722. *Natalitium*, de die Christi ab Abrahamo viso, hujusque inde orto gaudio natalitio, ex Joh. VIII. 56. 1 B. 4to.

Quadragesimale. De Paulo, Gentium Doctore cognitionem Christi crucifixi omnibus aliis rebus antepone. 1. Cor. II. 2. 1. B. 4to.

Paschale. De Jesaia, de vita Christi resuscitati æterna vaticinante, Cap. LIII. 8. 1½ B. 4to.

FUNEbria.

1721. d. 24. Octobr. in funere B. Nicolai Siberh, Civis Rostoch. ac Pharmacopæi. 2. pl. fol.

- - - d. 16. Dec. B. Nicolai Reuteri, Seren. Ducis Mecklenb. Confiliarii Fiscalis. 4to. 4. pl.

1722. d. 19. Febr. B. Christiani Michaelis Steveri, Consulis Rostoch. Senioris ac Primarii. fol. 4. pl.

Anno 1727.

& 1728. *Natalitium*. De variis ineptiis, impietatibus ac superstitionibus, nocte festi Nativitatis ipsisque feriis natalibus observari solitis. 4to, pl. 1.

Quadragesimale. De variis ineptiis, impietatibus ac superstitionibus, paulo ante ferias passionales ipsisque his feriis observari solitis. 1 pl. 4to.

- - - *Paschale*. De variis ineptiis, impietatibus, ac superstitionibus, paulo ante Festum Paschatos, ipsisque feriis paschalibus observari solitis. 1½ plag. 4to.

FUNEbRE.

1728. d. 9. Jan. in funere B. Herm. Petri Sensii, J. U. Cultoris, fol. pl. 2.

Anno 1733.

& 1734. *Natalitium*, De Evangelicis Salisburgensibus, salutationem: Benedictus sit Jesus Christus; non vero hymnum natalitium: Benedictus sit Iesu CHriste, recusantibus, 1. pl. 4to.

- - - *Quadragesimale*. De Evangelicis Salisburgensibus, desperationem Christi patientis rite recteque negantibus. pl. 1½. 4to.

- - - *Paschale*. De Evangelicis Salisburgensibus cum Christo exinanitis & exaltatis, 1½. pl. 4to.

FUNEbRIA.

Anno 1733. ad funus B. Alb. Heins, J. U. D. Ducal. Conf. Adv. & Proc. Ord. fol. 3½. pl.

- - - ad funus B. Petri Stolten, J. U. D. fol. pl. 3.

1734. d. 25. Febr. in funere, B. Henr. Ascan. Engelcken, S. Theol. D. & in Academia Rostoch. antehac P. P. Extra-Ord. post Districtuum Parchimensis & Mecklenburgensis Superintendentis, ad Aedem Parchimensem divi Georgii Antistitis, ac Lycei oppidani Scholarchæ, fol. 7½ pl.

- - - d. 16. Martii in funere B. Catharina Margaretha, natæ Wulffia, Viduæ b. D. Matthia Stein, Jur. P. P. Ord. fol. 3½ pl.

Anno 1739.

& 1740. *Natalitium*. Rite celebrari festum Nativitatis Christi, d. 25. Dec. modo pie celebretur, ostendit, in simul vero Auctorem inconsideratum charitarum

tarum sub rubro : Horatii Zuruff an alle Wollfianer, modeste ex Rev.
Conciliū decreto admonet, 2½ pl. 4to.

Hic elucescit, quoad materiam posteriorem, non peculiare hic esse
promulgatum Programma, prout id quidem Dn. MOSERVS, l. c. p. 199.
allegavit.

- - - *Quadragesmale*. Rite celebrari tempus Passionis Christi, modo pie celebretur, probat, 2 pl. 4to.

- - - *Paschale*. Rite celebrari festum Resurrectionis Christi, modo pie celebretur, declarat, 2 pl. 4to.

FUNEBRIA.

- - - 1739. d. 2. Decemb. in funere B. Anna Elisabetha natae Groten, Conjugis Dni. Joach. Krauelii, Consulis Rostoch. &c. agens de insigni Ruthæ encomio, ad Ruth. III. 11. fol. 4 pl.

- - - 1740. d. 28. Jan. B. Anna Sophia Holstenia, Conjugis, D. Joh. Georg. Spaldingii. fol. pl. 4.

- - - d. 19. Febr. B. Julii Frid. Rassovii, Hæreditari in Oberhoff, Reverendiss. Abbatissæ Gandersheimensi, & Sereniss. Marchioni Brandenburg-Culmbacensi a Consiliis, nec non Summo Aulae Cæsareæ Dicasterio militari a Procuratione. Fol. 5½ pl.

- - - d. 23. Martii. B. Joh. Andr. Curtii, J. U. D. Civit. Rostoch. Syndici, differens de subitaneo Piorum obitu, fol. pl. 3½.

PROGRAMMATA VARIA.

Anno 1718. d. 9. Nov. Einladungs-Schrift zur öffentl. Feyer des Geburtstages, der Durchl. Fürstin u. Frauen CATHARINEN IWANOWNEN Hoheiten Höchstseel. Ged.

- - - 1721. Programma ad actus disputatorios super labores Catechetico-Symbolicos invitatorium, quo de libellis Catecheticis Adversariorum, & Heterodoxorum, symbolicam apud ipsos auctoritatem habentibus, differitur, 2 pl. 4to.

- - - 1726. Programma Decanale ad Disp. Inaug. Burgmannianam, de inconsiderata sensus Scripturæ mystici investigatione. 4to 3 pl.

- - - 1727. Programma invitatorium ad audiendam Orationem, in memoriam B. Dn. Hermannii Joachimi Hahnen, apud Dresdenses ad aedem S. Crucis Pastoris meritissimi, nefaria Francisci Laubleri manu dolose d. 21. Maii. 1726. interempti, habitam, d. 13. Maii. fol. 1. B.

- - - 1732. Programma Decanale in funere B. D. Johan. Joach. Weidneri, Theol. Prof. P. O. &c. fol. 4½ pl.

INEDITA.

Variae Prælectiones Academicæ, supra memoratæ, ac Annotationes Biblicæ, in Libros Ecclesiæ nostræ Symbolicos, in B. JOH. FRID. KOENIGII, Theol. Posit. Acroam. in B. JOH. GUIL. BAYERI, Comp. Theol. Moral. unâ cum prædictorum Laborum Catecheticorum Continuatione.

Orationes tum Inauguralis, cujus thema supra relatum; tum ReCTORALES, selectorum argumentorum omnes. Item, in Natalem Seren. Princ. ac Dn. CATHARINÆ IWANOWNÆ, von der gerechten Feyer der hohen Geburts-Tage Durchlauchtigster Personen; & cujus supra mentio facta, in memoriam inter-necionis B. HERM. JOACH. HAHNII. De Cleri Papalis in Dissidentes in Religionem Truculentia, speciminibus nonnullis comprobata, at non-probanda: & si quæ alia.

E 2

Ex

Ex hisce Scriptis omnibus agnosci atque dijudicari potest Auctoris eorum erga revelatæ cœlestis ac salutiferæ doctrinæ veritatem affectus. In universum enim Orthodoxiæ in sacro Scripturarum volumine fundatæ & ex eo hauriæ, quamdiu spiritum traxit, amore constantissimo flagrabat, strenuus agnitæ ex Verbo DEI veritatis defensor. Ne latum quidem unguem è tramite veri rectique unquam deflexit, animum ab innovandi pruritu longe alienissimum inditum gerens. Hinc novaturientium in Ecclesia nostra, qui singularis pietatis specie, unde Converforum κατ' ἐξοχήν nomine nos inter appellari gestiunt, opinionum monstra procudunt, placitis assensum adeò nunquam præbuit, ut semper potius & ipse averfaretur, & Auditores suos de cavendis Pseudo-Prophetis, sub ovinâ pelle lupum occultantibus, pie fideliterque hortaretur ac admoneret. Nec aliter poterat, post sacra Biblia Libros Ecclesiæ Symbolicos, quibus jurejurando plus simplici vice fidem suam addixerat, summo in pretio habens, & in pectore gerens. Sed hæc satis de eo sunto. Unicum in vitâ Viri Beati restat memorabile, quod non, arbitramur esse reticendum. Quod enim Julianus JCtus in L. 20. ff. de Fideicomm. Libert. scripsisse legitur: *Et si alterum pedem in tumultu haberem, non pigeret aliquid addiscere*; hoc B. Noster suum quoque fecerat, semper discendi desiderio flagrans, diurnum nocturnumque tempus, ad extremum usque vitæ halitum propemodum, nativæ plura sciendi ac addiscendi cupiditati, ut eam quodammudo exfaturaret, consecrare solebat. Exempli loco sit, quod, ut ab Anglis scriptos, singularibus sæpè ac monstrosis, Religioni Christianæ valde noxiis, opinionibus repletos, Libros ipsemet, in originali suo idiomate, & legere & intelligere valeret, ante biennium demum, Sexagenarius jamjam, occasione commodâ datâ, familiarem sibi reddere studuerit, felicissimosque, quæ erat ingenii promptitudine ac alacritate indefessa, progressus fecerit, sine suo, cum omnium admiratione ac applausu, feliciter potitus.

Talia fuere publica B. nostri Dn. D. ENGELCKENII negotia, de quibus, ut ne librum Commentarium potius conscribere, quam Funebre Programma exarare videar, in præsentî dicta sufficiant. Nunc enim ordo postulat, ut & privata Viri domestica, quantum pote, dispiciamus. Cum, ut suprà retulimus, ad Ministerium Ecclesiæ vocatus esset, ut eò securius & à rerum domesticarum curâ liberior eodem fungi posset, fidelem sibi vitæ sociam quærere, in animum induxit. Florentissima tum virginalium virtutum coronâ virebat Vidua nunc, eheu! luctuosissima, Præ-Nobilissima Dn. AGNETA CATHARINA BESELINIA, Viri magnorum in Patriam Civitatem meritorum, Præ-Nobiliss. Consultiss. ac Prudentiss. Dn. JOH. JOACH. BESELINI, J. V. Lic. Consulis ac Syndici Rostochiensium Gravissimi; summisque virtutibus post fata quoque conspicuæ Matronæ, WENDULÆ ΚΕΥΝΕΣΗΜΥΔΕΣ, unica Nata. Hujus igitur honesto jugalique amore captus, eam ambire non dubitavit, DEoque disponente, feliciter exambiit. A Parentibus enim ei desponsata, & mediante benedictione sacerdotali, æstivo tempore Anni 1710. copulata, in domum ejus, relictâ paternâ, concessit. Et hanc felicitatum temporalium præcipuam sibi Beatus ducebat, quod eam adeptus erat Conjugem, quæ domui suæ prudenter præesset, & quacumque jucundè, suaviter ac concordissimè, verbo, feliciter vitam transigere posset. Nec defuerunt dulcia dulcedinis hujus conjugii pignora, duplici per illud, & duplicis quidem sexus, partu procreato. Primum filiola Parentes exhilaravit, Anno 1711. d. 23. Januar. in hanc lucem edita, cui, cum per Baptismum in gremium Ecclesiæ reciperetur, inditum est nomen WENDULÆ ELISABETHÆ, Aviarum, quarum nomina gerebat, virtutes æmulaturæ. Dein accessit & filiolus, mundum hunc ingressus Anno 1714. mensis Maji 8. die, JOHANNES CHRISTIANVS, utriusque Avi nomine, nominatus. In quo dulcissimo liberorum pari multum jucunditatis, deliciarum ac delectationis Genitori, cum paulatim succrescerent, fuisse, dubium habere non potest. At at, prouti cuncta res no-

stræ instabiles ac infirmæ sunt, ut inconstantia constantius nil quidquam in mortali hac vitâ reperiatur; ita & Virum Beatum id oportuit experiri, dum illi præmatura mors filiolum, quem diximus, charissimum, in quo, pro ea ætatulâ, multum jam erat bonæ spei, infantem vixdum tres annos cum dimidio natum rursus eripiebat. Quantum inde doloris Parens conceperit, vix capient, nisi quos similia olim fata manserunt. At, quo erat animo in Domino confirmato, doluit quidem, non ita tamen, ut dolori succumberet, quippe qui bene didicerat, ac alios docebat, in voluntate DEI, vitæ necisque nostræ Domini, cum patientiâ nobis acquiescendum esse. Id autem in animo illius tam immaturus ac insperatus filioli obitus effecerat, ut in unicâ filiam, DEI gratiâ superstitem, & hujus educationem, curam suam converteret omnem. Quod quam feliciter cesserit, notius est inter omnes, quam ut nostrâ egeat relatione. Neque id non potuit illi multum solaminis, gaudiique multum asferre, cum maxime, quando indies eam non corpore solum, sed & animæ dotibus exrescere animadvertibat; oculis cernebat. Cumque virtutum illius præstantia præcorum in eam animos alliceret, nuptum, Anno 1734. auspiciò dedit ipsam, in uxorem sibi eam expetenti, Viro Præ-Nobiliss. ac Consultiss. Dn. CHRISTIANO ANTONIO MANTZELIO, V. J. D. Ducalis Consistorii tum Advocatò ac Procuratori Ordin. paulòque post & Senatori Rostoch. Prudentiss. hodieque Syndico Civitatis Dexterrimo fulgidissimoque. Atque per illam Avi consequutus etiam nomen est; duos amplexus ex eadem prognatos nepotes, neptesque totidem, quorum unum par, heic licet amissum, vel præmissum potius, nunc inter Angelorum beatorumque Cœlitum choros iterum amplectitur, nunquam à se separandum. Prodierunt in lucem hancce hoc ordine: Anno 1735. d. 24. Maji, primogenitâ nascebatur CATHARINA MARIA, lepida puellula, sed quadriennium vivendo vix supergressa, non sine magno Beati nunc & Avi, & Parentum mœrore, mortalitatem experta.

Anno 1736. d. 12. Octobr. secundo genita, CHRISTINA SOPHIA, in vivis superstes, Avix Matrisque, quod DEus faxit! hæres futura.

Anno 1738. HERMANNUS CASPAR ANTONIUS, qui masculini sexus nepotum primus equidem Avum exhalaverat, lætitiâ ipsi creans, sed brevi duntaxat duraturam, quippe quem Progenitoribus velut ostensum tantum, post septimanarum ternarium, ter numeratum, DEus ad se, beatorum consortio associandum, revocavit.

Anno 1740. d. 13. Januarii, CHRISTIANUS VALENTINUS, quem Numen Clementissimum, in magnum Avix Parentumque solatium, servare velit, feliciter efflorescere, atque Avorum utriusque lineæ, ac Genitoris ad instar, olim de Bono Publico quam diutissime benè mereri jubeat.

Hæc adeo fuerunt inter mortales nos vivi, nunc piè jam demortui, Dn. D. HERM. CHRIST. ENGELCKENII facta fataque. Nunc tandem & illius extrema nos vocant, nostræque nos admonent propriæ mortalitatis. Imperator FL. VESPASIANVS, quem, inter Gentiles, post AUGUSTUM, omnium optimum & gesta testantur, & Historici deprædicare non dubitant, hoc usus fuisse Symbolo refertur: *Imperatorem decet stantem mori.* Innuens haud dubie, unumquemque publicis rebus & momenti gravioris muneribus ac officiis, quorum vi plurimum gerenda cura, præstitutum non desidiosum in illis esse, sed semper vigilem, alacrem atque negotiosum se gerere oportere; quamdiu vires sufficiant, nec aliæ præsto sint causæ operarum ac negotiorum impediens. Certè, B. Noster DN. ENGELCKENIUS in arduis fatisque difficilibus, queis pluribus inserviendum erat, officiis suis gerendis idem & sibi dictum reputavit, ut mortem, eum non otiosum, sed operosum invenisse, ac stantem, i. e. in officio fungendo occupatum, aggressam esse, dicere queamus.

E

Etenim

Etenim, vires ut ut multum debilitatus, minimè tamen officio suo, ne quidem ex parte vel ad tempus tantum, quo perfectior aliquantum, à laboribus cessanti, restitueretur valetudo, & medicamenta effectus ^{evangelii} suam in corpore exferere possent, deesse voluit. Potius, quando novum, quem Ecclesiasticum dicimus, Annum, cum Dominica I. Adventus, ingrederetur, habità de suggestu Concione, DEum precari, auditus fuit, ne vitam sibi diutius protraheret, quam aptè dextreque ministerium suum obire valeret, *Gott möchte Ihn nicht länger leben lassen, als Er seinem Amte vorstehen könnte*: atque votum hoc divinitus exaudium, sicut ipsemet expertus, ita in comperto nobis est. Non solum enim in Festo Salvatoris nostri Natalitio tres omninò sacros ad Ecclesiam suam sermones habuit, sed & Dominica sequente, die, juxta Civilem calculum, exeunris Anni novissimo, eodem functus officio est, altero diè novum, quem ingressi nunc sumus, Annum inchoaturus, DEoque pro concessis desuper in præterito beneficiis, gratias decentes acturus ac Concioni suæ, qui laudandus Christianorum mos, gratulando divinam apprecaturus benedictionem. At, cogitationes hominum non DEI semper sunt cogitationes. Is aliter sæpe res nostras disponit, ac vel ipsi nos, vel alii nobiscum cogitant, ac speraverant: cujus heic cernitur exemplum evidentissimum. Nam ultima, præter opinionem, ad Auditores suos verba faciens, dyspoëam sentiebat inter concionandum vehementiorem ac invalescentem. Nihilominus, finita Concione, S. Coenæ Dominicæ Sacramentum adhuc administrabat, ac ad altere consueta munia peragebat, ultimam Concioni sacerdotalem suam benedictionem impertitus. Finitis namque Sacris publicis, domum suam repetebat, sed lassus, debilis, ac nimium infirmatus. Quare nec multò post, meridiano tempore vixdum finito, in lectum se conjicere, necessitate coactum se vidit, ac idoneum quendam quarere, cui suas postero diè concionandi vices, queis ipse ceteroquin fungi speraverat ac meditabatur, committere posset.

Instruxerat eum alioquin benigna mater Natura corpore satis firmo, ac optatâ, præ multis aliis, valetudine beaverat, quam & ipse, quantum in se, diatâ, cujus oppidò studiosus, ne dicam pertinaciter observans erat, adstrictissimâ, & quotidianis ferè, dum tempestas permetteret, corporis motionibus ac obambulationibus tueri, quin, tanquam corroboramentis, confirmare atque robustiorem efficere studebat. Verum enim verò, non est vita nostrâ nostra in potestate, sed qui nobis eam dedit, quando vult, iterum aufert. Nec morbos semper evitare datum nobis est, ut ne desint, qui subinde nostræ nos admoneant mortalitatis. Quapropter & vel expertissimorum Medicorum opera non pro lubitu morbos repellere, multò minùs mortem arcere valet. Exemplum in promptu est B. Dn. ENGELCKENIUS noster. Qui quantum humana prudentia valet, sollicitam licet egerit valetudinis suæ curam; nequitiam tamen vel morborum & violentiam & diurnitatem: ultra biennium integrum enim cum iis colluctatus est; vel ipsam mortem potuit effugere. De quibus equidem plura heic edisserere possemus, sed ne nimis prolixi simus, in hoc Lectorem amandare liceat ad adornatum à Magnifico DN. RECTORE Programma, ad funus hodiernum comitandum Invitatorium, ut in quo tum vitæ, quatenus physicè peracta, tum morborum corpus afficientium, tum & ipsius mortis piè demortui Nostri statum graphicè plenius que descriptum exhibuit, cujus solerti curæ consiliisque is postremò se commiserat, Vir Præ-Nobiliss. ac Expertiss. DN. CHRISTOPH. MART. BURCHARDUS, Med. D. & P. P. O. Celeberrimus, nec non Poliater Rostoch. Dexterimus, Fautor ac Collega noster Colendissimus.

Eas autem, quas diximus, ob causas, neminem arbitror fore, qui temerè dubitaverit, Virum Beatum benè præparatum mortem expectasse, & acceleranti in occursum ivisse. Qui namque tot alios artem benè moriendi, si Ar-

tem

tem vocare licet, docuerat, nã, iste vel mortem horruisset, vel decentem ad eandem neglexisset Christianam Præparationem? Sanè, quam piè, quam decen-ter, quam Christianè ad ingrediendum iter cœleste se præparaverit, edocuit nos, ut est in Programmate Rectorali legendum, qui à sacris Confessionibus illi fuit, Vir summè Rever. & Excellentiss. DN. JOH. CHRISTIAN. BURGMANNUS, Phil. & Theol. D. hujusque P. P. O. famigeratiss. Fautor, Collega & Affinis noster æstimatissimus. Percepimus, postquam, pravìa peccatorum (à quibus quis mortalium semet immunem opinari ausit?) feriã devotâque Confessione, anima piè Demortui, contra mortis angores, & in spei salutis æternæ confirmatio-nem, sacro sancto Corporis ac Sangvinis Christi epulo refocillata ac confortata fuit, eum mundo mundanisque rebus adeò valedixisse, ut nec de domesticis quidem vel verbulum ex ore ipsius ampliùs auditum fuerit. Unicum cogitatio-num objectum divina erant, erant nonnisi cœlestia. Temporalibus ac corpo-ralibus faceßere jussis, sola spiritualia, sola æterna meditabatur. Dissolvi & cum Christo esse, unicè desiderabat, optabat, anhelabat.

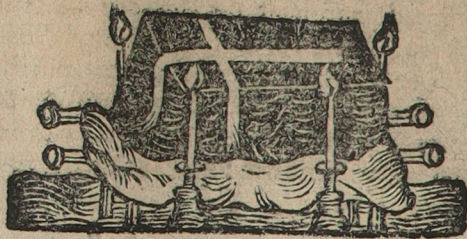
Hinc mentis pariter ac sensuum, ad extremum vitæ halitum, plenè per-fecteque compos, quod residuum ipsi hic erat temporis, id omne sacris piisque colloquiis, suspiriis ac precibus devotis, quibus ut sibi præirent, Suos subinde jubebat, tribuit. Cum primis fiduciam suam atque spem obtinendæ vitæ æter-næ dicto *Rom. ix. 31. squ.* declaravit, ut constans in eâ conservaretur, DEum ac Salvatorem nostrum calidissimis implorans precibus, sæpius repetito Canticò Ecclesiastico: *Herglich lieb hab ich Dich, o Herr, u. s. w.* Item: *Herr, mein Geist befehl ich Dir &c.* Vater in deine Hände befehl ich meinen Geist, quibus verbis & ipse Christus pro nobis jam moriturus animam suam DEO commenda-bat. Et beatam analysin anhelans, imò proximè futuram jam exspectans, obvi-am quasi Domino ivit ardente voto: *Komm du schöne Freuden-Krohne, bleib nicht lange!* Et ecce, hoc effuso voto, vix tantillum temporis, quod minutæ nomi-ne indigitatur, effluebat, cum voti desideriique compos à cœlesti benignitate fa-ctus, obdormienti, quam morienti, similior, expiravit, spiritum DEO, qui de-derat, reddens, inchoantis Anni novi die II. circa horam VII. vespertinam. Vivendo senium attigit Annorum LXII. cum dimidio. Ecclesiæ DEI fideliter serviit Annos XXXIII. propemodum. Academia, unico demto mense, magno cum emolumento profuit, Annis XXVI,

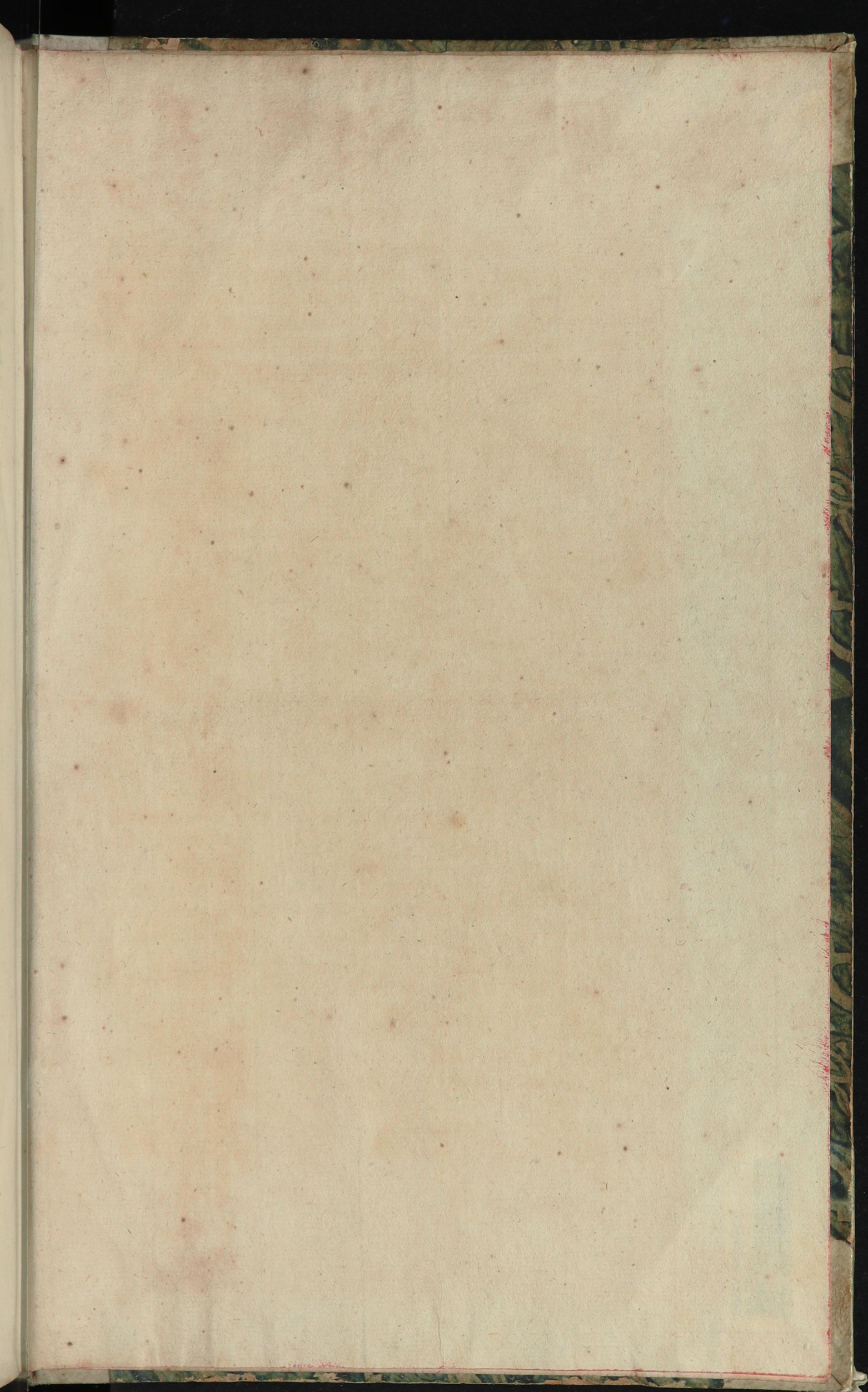
Sic natus est, sic vixit, sic obiit B. DN. ENGELCKENIVS. Quem lata-ti nascentem exceperant, quem viventem admiratisuspexerunt, eum nunc mor-tuum contristati dolentatque deplorant. Luget, ingemiscit, illacrymatur & plan-git afflictissima relicta Familia; contristatur Ecclesia Johannæa, à fidei Pastore de-ferta; colluget Academia Doctore celeberrimo de seque longe meritissimo orba-ta. Sit DEus omnibus solatio efficacissimo! Vulneribus inflictis medeatur quam saluberrimè! Familiæ locupletem posthac iterum gaudendi, latandi materiam, concedat, atque multiplicem suppeditet occasionem. Ecclesiæ Pastorem præ-ficiat studio, vigilantia, fidelitate ac sedulitate in obeundo ministerio, Defuncto similem. Academiae prospiciat de Doctore discessum ENGELCKENIANVM abundè compensaturo, & non eruditione solum diligentiaque pari, sed & con-stanti revelatæ divinæ veritatis atque doctrinæ puritatis amore prædito, hypoty-poseosque sanorum verborum tenacissimo, similiter & vires cum animi, tum cor-poris omnes in commodum ac florem illius vel conservandum, vel promoven-dum impensuro. Hæc vota nostra: quæ ut & DEo grata rataque sint, iterum ite-rumque toto pectore vovemus.

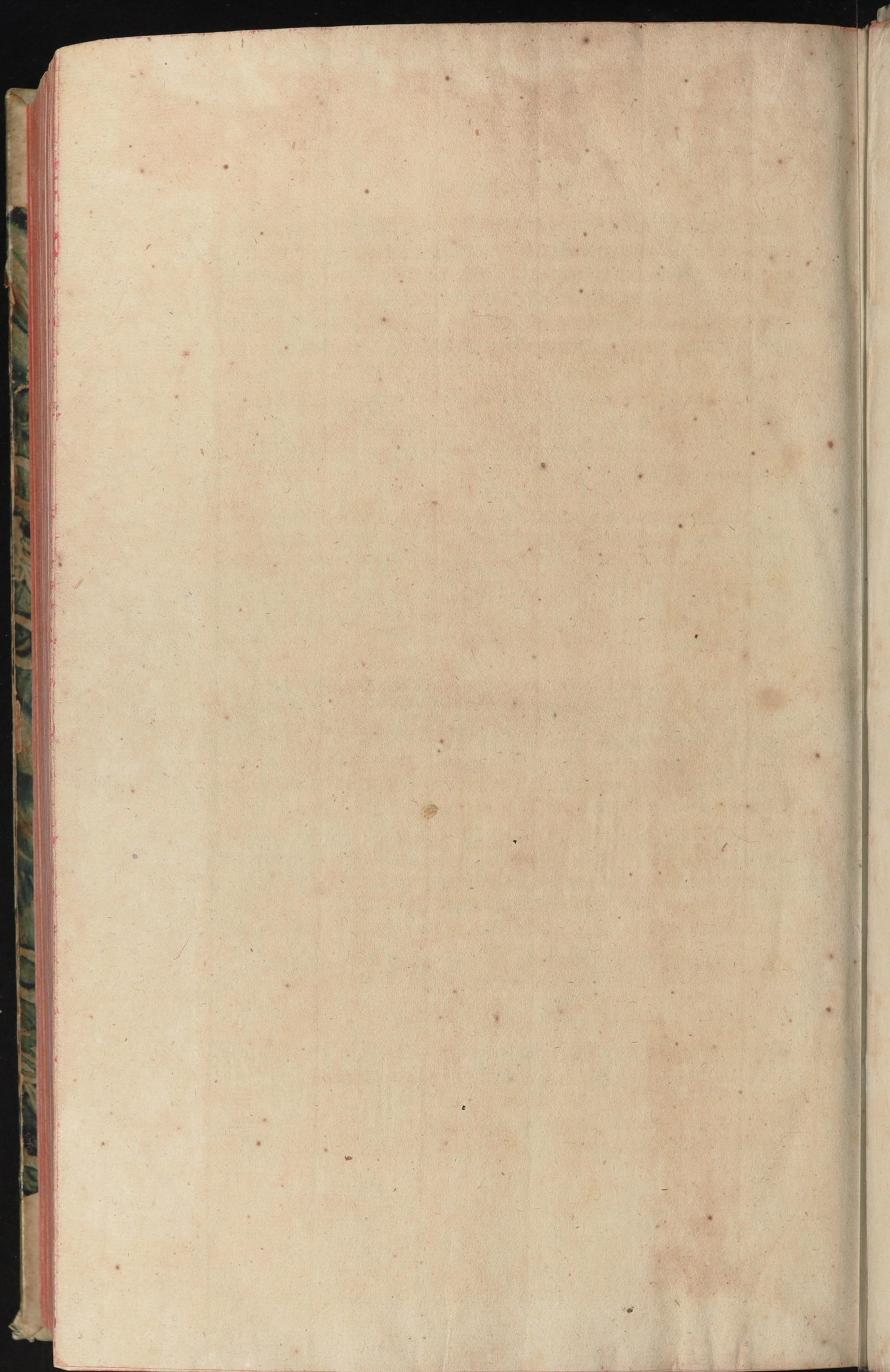
Habetis interim hic, CIVES! Vos, qui sacris Studiis, Ecclesiæ olim inservituri, vestram navatis operam, speciatim volo, habetis hic, inquam, exemplum, quâ ratione, quâ curâ, quaque diligentia ac assiduitate, vestra Vobis Studia tractanda sint, si seriam fovetis intentionem, DEo dirigente, iisdem aliquando Ecclesiæ, proximo, publicoque Bono inserviendi. Exemplum habetis, quanto perè luxus, & voluptatum consecratio, (non loquor de licitis nonnunquam, quæ Studia requirunt, animi corporisve recreationibus) quantopere otia cumprimis intempestiva, cum diligentia non simulatâ nullatenus consistentia, vitanda Vobis veniant, & cane, ceu proverbium habet, angveque pejùs fugienda. Habent exemplum hic futuri Ecclesiarum Ministri, ut à mortuo discant, quomodo, si decenter eodem fungi velint, in officio suo gerere se habeant. Quantum curarum, vigiliarum atq; laborum eidem impendendum sit. Habemus hic exemplum & nos omnes, ut mortalitatem nostram diligenter meditantes, ad beatum hinc abitum tempestivè nos præparemus, & in horâ mortis vera vivæque fide Salvatori nostro constantes adhæreamus, spe ac confidentia omni in bonitatem atque misericordiam divinam positâ, ne morientes moriamur, sed in immortalem ingrediamur vitam. Quâ propter Christi meritum, beare nos velit æternus,] Auctor ac Dator beatitudinis omnis!

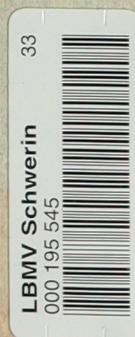
Supereſt, PROCERES ac CIVES ACADEMICI O. O. HONORATISSIMI! ut tandem, quem erga Viventem fovimus, honoris & amoris affectum erga Mortuum nunc etiam testemur. Id quod autem aliter fieri vix poterit, quam frequenti ac honorifico Exequiarum ossibus ejus hodie paratarum comitatu. Ad quem igitur Vos meo meæque Facultatis nomine, qua par est observantia atque humanitate, invito. Non erit, arbitror, opus, multis id verborum lenociniis expetere, potius ultrò Vos ipsum solatio Familiæ lugentissimæ, pieque Defuncti Collegæ, Amici, Præceptoris, honori supremo daturus, confidens atque persuasus ut quam persuasissimus.

P. P. SVB SIGILLO FACVLTATIS THEOL.
D. ANTONII, qui est IANVAR. XVI.
MDCCXLII.

rum sub rubro : Horatii Zuruff an alle Wollfianer, modeste ex Rev.
Conciliu decreto admonet, 2½ pl. 4to.

elucescit, quoad materiam posteriorem, non peculiare hic esse
tum Programma, prout id quidem Dn. MOSERVS, l. c. p. 199.

quadragesimale. Rite celebrari tempus Passionis Christi, modo pie celebre-
ur, probat, 2 pl. 4to.

paschale. Rite celebrari festum Resurrectionis Christi, modo pie celebretur,
eclarat, 2 pl. 4to.

NEBRIA.

p. d. 2. Decemb. in funere B. Anna Elisabetha natae Groten, Conjugis Dni.
Joach. Krauelii, Consulis Rostoch. &c. agens de insigni Ruthæ encomio,
d Ruth. III. 11. fol. 4 pl.

o. d. 28. Jan. B. Anna Sophia Holstenia, Conjugis, D. Joh. Georg. Spal-
ingii. fol. pl. 4.

d. 19. Febr. B. Julii Frid. Rassovii, Hæreditari in Oberhoff, Reve-
rendiss. Abbatissæ Gandersheimensi, & Sereniss. Marchioni Brandenbur-
gensi a Consiliis, nec non Summo Aulae Cæsareæ Dicasterio
uratione. Fol. 5½ pl.

tii. B. Joh. Andr. Curtii, J. U. D. Civit. Rostoch. Syndici,
bitaneo Piorum obitu, fol. pl. 3½.

GRAMMATA VARIA.

Einladungs-Schriſt zur öffentl. Feyer des Geburtstages,
stin u. Frauen CATHARINEN IWANOWNEN Hoheit
ed.

a ad actus disputatorios super labores Catechetico-Sym-
torium, quo de libellis Catecheticis Adversariorum, &
m, symbolicam apud ipsos auctoritatem habentibus, dis-
to.

a Decanale ad Disp. Inaug. Burgmannianam, de inconsiderata
ræ mystici investigatione. 4to 3 pl.

inivitorium ad audiendam Orationem, in memoriam B.
Joachimi Hahnen, apud Dresdenses ad aedem S. Crucis Pa-
limi, nefaria Francisci Laubleri manu dolose d. 21. Maii.
nti, habitam, d. 13. Maii. fol. 1. B.

ha Decanale in funere B. D. Johan. Joach. Weidneri, Theol.
c. fol. 4½ pl.

INEDITA.

Etiones Academicæ, supra memoratæ, ac Annotationes
clesiæ nostræ Symbolicos, in B. JOH. FRID. KOENIGII,
B. JOH. GUIL. BAYERI, Comp. Theol. Moral. unâ cum
Catecheticorum Continuatione.

m Inauguralis, cujus thema supra relatum; tum Recto-
entorum omnes. Item, in Natalem Seren. Princ. ac Dn. CA-
VNÆ, von der gerechten Feyer der hohen Geburts- Tage
nen; &, cujus supra mentio facta, in memoriam inter-
DACH. HAHNII. De Cleri Papalis in Dissidentes in Reli-
eciminibus nonnullis comprobata, at non-probanda; & si

E 2

Ex

